

postaje za nakladanje in razkladanje živine do c. kr. ministerstva za poljedelstvo in pa denarstva potom c. k. namestništva prav nujno prosila pomoč.

Predlog pregledovalnega odseka, da bi se razun plemenskih bikov razdelovale tudi junice, ni se mogel spolniti, ker so bila sredstva, ki jih je imel glavni odbor na razpolaganje za nakup plemenskih bikov, v razmeri k velikemu številu zahtevanih in v resnici potrebnih bikov zelo pičila in pa, ker je uspeh v prireji po telicah številoma manji, in vrh tega se pri telicah ne more zanesljivo trditi, jeli bodo dobre za pleme in pa ker junice te starosti dostikrat mnogo boljše plemenske vspehe obetajo, kakor se pa kasneje vresničujejo.

Od mnogo strani čula se je vtemeljena želja, da se na vseh prostorih živinskih trgov napravijo živinske vage in pa, da naj bi se vprihodnje novi živinski somnjlje s pogojem privolili, da se napravijo živinske vage.

Glavni odbor obrnil se je v tej zadevi do deželnega odbora, ta pa do c. kr. namestništva. To pa je odpisalo, da vé ceniti pomenljivost živinskih vag za živinsko kupčijo, da se je vsled prošnje c. kr. kmetijske družbe štajarske uže večkrat naročilo c. k. okrajnim glavarstvom o priliki privoljenja novih živinskih somnjev, naj vplivajo na občine, da se na trgih ali blizu njih napravijo živinske vage. Zaukazovati to ali pa privoljenje, somnje odvisne storiti od tega pogoja, pa žalibog po postavi ni mogoče.

Vrh tega se bode vprihodnje pri privoljenji novih živinskih trgov okrajna glavarstva zmiraj pozivalo, da občinam napravo javnih vag po moči priporočajo. Ob enem je deželni odbor pozval okrajne odbore, da naj po vsi moči na to delajo, da se v onih krajih, kjer so živinski somnjlje, napravijo živinske vage, in oddal je ob enem dotični poduk, spisan po društvenem tajniku, da ga okrajni odbori razširijo.

Enako razdelil je glavni odbor poduk o živinskih vagah po svojih podružnicah.

Vsled vabila deželnega odbora solnograškega, da bi se tudi Štajarska pridružila ugovoru zoper prošnje dunajskega mestnega zbora za odpravo prepovedi uvažanja goved iz Ruske in Rumunske, izročil je glavni odbor vse dotično gradivo štajarskemu deželnemu odboru s prošnjo, da naj se ta oni agitaciji dunajski z vso močjo nasproti stavi.

Gospodarske stvari iz deželnega zbora kranjskega.

Drug poduk v kmetijstvu.

(Dalje.)

Kar zadeva kmetijsko šolo samo, ozirati se je pri njeni osnovi na potrebe, katerim ima vstrezati.

Ni dvomiti, da poduk o kmetijstvu pade naravnost v rodovitna tla in neposredno rodi sad, ako se podučujejo kmetovalci sami, tedaj v prvi vrsti sinovi boljših kmetovalcev, kateri so namenjeni svoj čas prevzeti in osobno obdelavati zemljišča očetova.

Ako taki mladenči obišejo kmetijsko šolo in se z besedo in poskušnjami naučé umnega gospodarstva, postanejo potem hoté nehoté izglednejši gospodarji vsi okolici za poduk, to se vé da po razmeri lastne razumnosti in marljivosti.

Ena pomanjkljivost pa se pri takih učencih prikazuje redno in sicer v tem, da je zmiraj velika težava takih učencev zadostno število pripraviti, da obiskujejo kmetijsko šolo. To kažejo nam dežele, v katerih so kmetije še večje, nerazkosane, tedaj kmetje bogatejši, na pr. na Koroškem, Štajarskem, Avstrijskem itd.

Pri nas, kjer so vsled velikoletne prostosti razkosavanja zemljišč navadna kmetijska posestva postala poprek zelo mala, tedaj kmetje poprek v resnici revni, ne smemo pričakovati, da bi se pri nas našlo zelo veliko število posestnikov, kateri bi hoteli svoje sinove po dovršeni ljudski šoli, ko so uže pri moči toliko, da se morejo doma vaditi pri kmetijskih delih in starišem izdatno pomagati, pošiljati še za par let v kmetijsko šolo.

To bo toliko težje, ker z 20. letom nastopi splošna vojaška dolžnost, katera sinove zopet kmetijstvu odtegne za tri leta in več.

Pri takih okoliščinah zdi se nam, da se bode treba pri osnovi naše kmetijske šole v prvi vrsti ozirati na posredni poduk, to je, na izobraževanje onih oseb, katere imajo po svojem poklicu priliko in tudi veljavo, med kmetovalci širiti z besedo in izgledom umno kmetovanje; take osebe pa so naši duhovniki in poleg njih naši ljudski učitelji.

Največi sad deželne kmetijske šole obeta se tedaj v tem, da bode naša duhovščina in pa naše učiteljstvo v kmetijstvu podučevano, da bode potem moglo samo neprenehoma z besedo in izgledom širiti pri vsaki priliki vsak v svojem krogu umno gospodarstvo. Ako se pa pri posebnih okoliščinah v posamezne kraje še pošlje v kmetijstvu popolnem izučen pa tudi skušen strokovnjak, ako se poleg tega še posebej in z drugimi sredstvi pospešujejo posebne stroke kmetijstva, izrekoma vino-, sadje- in živinoreja, tedaj smemo pričakovati od takega prizadevanja tudi obilega sadu.

Ako si mislimo našo prihodnjo kmetijsko šolo, da bode imela služiti ravno navedenim namenom, tedaj ne bo mogoče osnovati jo drugod, kakor v središču dežele, v Ljubljani, kamor imajo pred vsem vsi naši deželani enako daleč, kjer je najlože preskrbeti vseh učnih pripomočkov in kjer imamo ravno one zavode: v prvi vrsti semenišče in učiteljsko pripravnico (pa tudi gimnazijo in realko), iz katerih zavodov smemo pričakovati največi del učencev prihodnje naše šole.

Omenili smo uže, da se nam zdi potrebno gledé na naše skušnje to šolo snovati v zmernih mejah gledé potrebsčin, pa tako, da se lahko širijo po potrebah.

(Dalje prihodnjič.)

Slovenska Matica.

Posvetovanje književnega in gospodarskega odseka Matice Slovenske

19. dan januarja 1884.

Navzoči so gg. odborniki: Grasselli, Marn, Levec, Jarc, Klun, Kržič, Pleteršnik, Praprotnik, Robič, Senekovič, Šuklje, Tomšič, Vilhar, Wiesthaler.

Gospod predsednik naznani, da je sklical odbor v posvèt zaradi posebnih nasvetov o premembni matičnih pravil in opravičnega reda g. prof. Raiča in pa zaradi pisma gosp. Sveteca, kateri predlaga, naj bi se izredni zbor sklical pozneje, na pr. meseca maja.

Gosp. prof. Levec priporoča, naj se ustreže želji g. Sveteca, ker sklepi tega izrednega zbora itak ne bodo uplivali na letošnje leto.

Ker je bilo v zadnjem občnem zboru govorjenje, da naj se skliče zbor takrat, ko bode zborovala kmetijska družba, zato meni g. Wiesthaler, bi ne bilo prav, ako bi se ne oziraje se na to zbor pozneje sklical. Tudi prof. Senekovič je te misli, naj bi se, če uže v tekočem mesecu ni več mogoče, vsaj februarja sklical.

Z ozirom na to, da poslednji občni zbor ni gotovega dneva določil, na katerega bi bil vezan odbor, da je treba ozir imeti na g. Sveteca in tudi na duhovščino, se odloži izredni zbor na ugodniši čas po veliki noči, na dan 16. aprila.

Gledé Raičevega nasveta želi gosp. predsednik, naj bi gospodje, ki so pripravljali in nasvetovali prena-redbo pravil, vso reč še enkrat v roke vzeli, da bi bilo celotno delo.

Gosp. prof. Šuklje predlaga, naj se izvoli odsek 3 članov ter naj izdela organično premembo pravil do prihodnje odboro-ve seje ne oziraje se na nasvete gosp. Raiča, kateri se mu zdijo v mnogih ozirih prenapeti. Gosp. Senekovič odvrne, da gledé pravil se mora ozir jemati na predloge vsakega Matičarja, pri opravi-lnem redu pa odbor ni vezan se ozirati, ker opravi-lni red sestavljati njemu pripada.

Volijo se gg.: Senekovič, Šuklje in Ant. Zupančič, da naj sestavijo načrt, ki se ima avtografiran poslati vsem odbornikom pred ono sejo, pri kateri bo o tem razgovor.

Gosp. predsednik izreče v imenu odbora gosp. prof. Levcu najtoplejšo zahvalo, ker je tako vrlo dobro uredil letopis za leto 1882/3. in ga prosi, naj bi še dalje ostal urednik letopisu.

Gosp. Levce je voljen prevzeti uredovanje tudi za tekoče leto ter se bode dotično povabilo gg. pisateljem v kratkem priobčilo s pristavkom, naj bi došli rokopisi vsaj do 1. junija; „Lovčevi zapiski“ pa naj se dajo v kratkem v natis, in sicer v „Narodno tiskarno“, da bo cela knjiga enakomerna, in v ta namen naj bi se tudi paginiranje nadaljevalo, ker je prva knjiga majhna. Za tiskanje družih knjig pa se gospodarskemu odseku dá nalog, da razpiše konkurs, in sicer za zdaj, ko se pre-narejajo pravila, samo za eno leto, da-si je odbor prepričan, da bi pozneje utegnili hasniše biti, ako se na-tečaj razpiše za več let. Gledé vpisovanja novih udov se določi, da le oni imajo pravico do letošnjih knjig, kateri se vpišejo do 1. junija 1884. l., ker bi sicer ne bilo lahko določiti števila od-tisov. Dotlej naj tudi vsi Matičarji določijo svojo last-nino. To naj se po časnikih razglasi in tudi preloženje izrednega zbora na dan 16. aprila.

Politične stvari.

Volitev državnega poslanca na Štajarskem na mesto umrlega Mihe Hermana.

Odbor Slovenskega društva za Štajarsko je v seji 15. januarija sklenil p. n. volilcem nasvetovati, da raj-nemu g. Mihajlu Hermanu kot najvrednejšega nasled-nika izvolijo dne 31. januarija t. l. v Ptuiju, Rogatci in Ljutomeru enoglasno čast. g. Božidara Raiča, mno-gozaslužnega župnika sv. Barbare v Halozah. Njegov lastnoročno napisani politični črtež se glasi:

Božidar Raič,

volilem volilnih okrajev: Gornje-Radgonskega, Ljuto-merskega, Ormoškega, Sv. Lenartskega, Ptujkega, Šmarijskega, Rogaškega.

„Bridka smrt pokosila je sredi decembra 1883. leta za nas darovalno življenje blagega gosp. Mih. Hermana, bivšega deželnega in državnega poslanca rečenih volil-nih okrajev, in c. kr. vlada razpisala na 31. dan t. m. dopolnilno volitev državnega poslanca. Slovensko ljud-

stvo samo in zastopano po svojih razumniki-h iz nave-denih volilnih okrajev izreklo je svojo iskreno željo, da naprtim težko poslanško breme na svoje rame. Izgovori in izpričevanja niso nič pomagala, torej zgodi se volja narodova; vsaj je glas naroda glas božji. Ako bode moči narodu slovenskemu s tem kaj koristiti, hočem tudi v svojem 57. letu prebiti vse neprimliko, katere so s poslanstvom v zvezi; akopram je naš največi učenjak in točen poznavalec neprijetnih razmer državnega zbora in državnega poslanstva rekel: „pomilujem vsakega, ka-teri tamo (v državni zbor) pride“. Itak, če je na bla-gost in srečo sorojakom, podvržem se za nje vsem nad-logam in neprijetnosti, dobro vedoči, da me na to veže sveta dolžnost in iskrena ljubezen do svojega zatira-nega in zaničevanega naroda slovenskega — vedno ver-nega svojemu cesarju. Sedaj bi najbrže radi vedeli moje nazore o šolskih, političkih in gospodarskih razmerah?

Slovenci! moje mišljenje in prepričanje narodno-po-litiško razkrito je v govorih na taborih, pri velikih na-rodnih svečanostih, skromneje v krajnem in okrajnem šolskem svetu in v okrajnem zastopu, po mojem delo-vanju in mnogoterih volitvah, posebno pa v sestavkih po raznih naših časnikih. Sicer pa kratko ponavljam svoje nagleds v naslednjih točkah:

a) Osnovne, oziroma ljudske šole naj bodo narodne; ako pa je otrok po vse izurjen v slovenskem čitanju in razumenji čitanih sestavkov, v pismu in računu, naj se v imenu božjem potem začne v 3. razredu s čitanjem in pisanjem drugega deželnega jezika, kar pa bi se naj vršilo v isti meri na meji pri naših sosednih drugoje-zičnih narodih.

Za nemščino, oziroma laščino, odločene so srednje šole, to je, gimnazije in realke, kjer se učni načrt tako uravna, da bodo po dokončani gimnaziji ali realki vsi slovenski učenci na Slovenskem sevsema zmožni slovenščine in nemščine. V to svrhu je treba pred vsem za-htevatii slovenskih paralelnih razredov na spodnje-štajarskih gimnazijah. Vsi gimna-zijski in realni učitelji po vsem Slovenskem morajo biti zmožni slovenskega jezika v be-sedi in pismu. Kdor ne zna našega lepega jezika jedrno, naj ne je od naših krvavih žu-ljev vsakdanjega kruha.

Učiteljišče v Mariboru bodi za Slovenski Štajer slovensko, a nemščina kot obvezni predmet.

Deželno-šolsko svetovalstvo v Gradci dosle prek in prek nemško in nam Slovencem navpik nasprotno, naj se preinači ali kar še bolje želimo, pre-seli za Slovence na Spodnje Štajersko kot oddelek tako, da bode Slovencem pravično. Vsi šolski nadzorniki Slo-vencem protivni naj se odstranijo.

Za slovenske pravnike naj se osnujejo po-četkom 1884/5. šolskega leta na graškem vseučilišči sto-lice, da se bode slovenski razlagal: občni državljanski zakonik, pravniki in nepravni postopnik, kazenski zakonik, kazenski po-stopnik, trgovinsko in menjiško pravo, za kar je svetli cesar z najvišim sklepom od 29. dné julija 1870. bil ministru Hohenwartu za-ukazal v državni proračun vpostaviti 3600 gold., pa liberalna večina državnega zbora jih ni dovolila. Kako bi naj uradniki slovenski ura-dovali, ako se niso učili?

b) Vsi uradniki na Slovenskem morajo znati slovenski v pismu in besedi; ako ne, srečno! torej tudi z vsemi občinami slovenskimi uradovati slovenski, če se pregrše proti temu, z Bogom! Zakaj bi naš tečni pšeničak tujci kot neznanci našega slovenskega jezika dobivali, in zato se še iz nas norca delali in nas zani-